

Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Dergilerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi**

* Bahadır Kılcan¹&Esra Üçarkuş²
¹Gazi Üniversitesi, Türkiye

Gönderilme Tarihi: **Şubat 2018** Kabul Tarihi: **Mayıs 2018**

Özet:

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler 6 ve 7. sınıf öğretim programında yer alan ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen bilimsellik, doğal çevreye duyarlılık, sorumluluk, yardımseverlik, kültürel mirasa duyarlılık, hak ve özgürlüklere saygı, çalışkanlık, farklılıklara saygı, vatanseverlik, estetik, dürüstlük, adil olma ve barış değerlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ortaokul e-dergilerinde yer alma durumlarını belirlemektir. Bu çalışma EBA'da yer alan e-dergilerin sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler açısından incelendiği ilk çalışma olması nedeniyle önem taşımaktadır. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği bu çalışmada veri toplama amacıyla doküman analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırmanın veri toplama kaynağını 2006-2016 yılları arasında EBA'da yayımlanan ortaokul kategorisindeki e-dergiler oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. EBA'daki e-dergiler sosyal bilgiler 6 ve 7. sınıf öğretim programında yer alan doğrudan verilecek değerlere göre belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda altıncı sınıfta en fazla doğal çevreye duyarlılık en az sorumluluk değerinin, yedinci sınıfta ise en fazla vatanseverlik en az adil olma değerinin e-dergilerde yer aldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim bilişim ağı, e-dergiler, sosyal bilgiler, değerler eğitimi.

Abstract

The aim of this study is to identify partaking of values in Social Studies 6th and 7th grade education programme such as scientificness, sensibility to natural environment, responsibility, helpfulness, sensibility to cultural heritage, respect to rights and independence, diligence, respect to differences, patriotism, esthetics, honesty, being fair and peace targeted to gain students, in Education Informatics Network (EIN) secondary school e-journals. This study is important as it was the first study in which e-journals partaking in EIN are examined in terms of values in social studies teaching programme. In this study that qualitative method was used, document analysis technique was benefitted in order to collect data. E-journals in secondary school category published in EIN between years 2006-2016 formed the data source of research. In analysis of obtained data descriptive analysis technique was used. The journals in EIN were determined according to values that are in social studies 6th and 7th education programme and will be given directly. As a result of study it was seen that in 6th grades sensible to natural environment is the most value, responsibility is the least value whereas in 7th grade patriotism is the most value and being fair is the least value in e-magazines.

Keywords: Education informatics network, e-magazines, social studies, values education.

*Sorumlu Yazar E-mail: bahadir@gazi.edu.tr

Orcid ID:

** Bu çalışma 02-04 Mayıs 2017 tarihleri arasında Eskişehir'de düzenlenen VI. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulan aynı başlıklı çalışmanın genişletilmiş şeklidir.

GİRİŞ

Günümüzde bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişimler ve bunun etkileri neredeyse dünyanın tamamında meydana gelmektedir. Bu değişim ve beraberinde getirdiği etkilemenin sonucu olarak bir nevi kültürler iç içe geçmiş, kültürlerarası çok yönlü bir etkileşim trafiği başlamıştır. Meydana gelen kültürler arası etkileşimin toplumlara olumlu katkılarının yanında son zamanlarda herkes tarafından eleştirilen, istenmeyen, kınanan bir takım olumsuzlukları da tetikleyerek toplumlar tarafından geçmişten geleceğe taşınma amacıyla kutsiyet atfedilen öğelere bile zarar verdiği bilinmektedir. Bu zararları en aza indirmek ya da gidermek ancak toplumların ortak ilke ve inançları olan değer sistemlerini etkinleştirmek ve yaşatmak ile mümkün olabilir.

Toplumlar tarafından benimsenen değer sistemlerini, o toplumun bozulmadan ayakta kalmasına imkân veren ve devlet mekanizması eliyle eğitim programları aracılığıyla çağın gerekliliklerine uyum sağlayacak bireylerin yetişmesine olanak tanıyacak şekilde şekillendirilen öğeler olarak tanımlamak mümkündür.

Bu şekilde tanımlanan değer sistemi içerisinde yer alabilecek her bir değer gelecekte kuşaklara aktarılması konusunda en etkili kurumlardan biri okullardır. Çünkü okullar eğitim-öğretim faaliyetinin planlı bir şekilde yapıldığı yerlerdir. Okulların planlı ve programlı oluşu onları değer eğitimi için en etkili kurumlardan bir yapmaya yetmektedir (Şen, 2007). Öte yandan Hökelekli ve Gündüz'e (2007) göre okullar, aileden kazanılmış olan değerlerin daha da pekiştirilebileceği ayrıca farklı değerlerin de kazandırılabilen eğitim ortamları olarak tanımlanmaktadır.

Bu eğitim ortamlarının toplumun ve çağın gerekliliklerine uygun vatandaşlar yetiştirebilmesi buralarda uygulanan eğitim programlarına ve bu programlarda yer alan değerlerin eğitimine bağlıdır. Ülkemizde uygulanan eğitim programlarının içeriğine bakıldığında, değer öğesinin 2005 yılında hazırlanan sosyal bilgiler öğretim programıyla daha sonra da 2017 yılında hazırlanan sosyal bilgiler öğretim programına ilaveten diğer programlar (Türkçe Dersi Öğretim Programı, Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı, Matematik Dersi Öğretim Programı vb.) yoluyla kazandırılmaya çalışıldığının amaçlandığı görülmektedir (MEB, 2005).

Erdem'e (2003) göre değerler ortaya çıkmış belirli bir durumu başka bir duruma tercih etme isteği, insan davranışlarına kaynak oluşturan ve bu davranışları yargılamaya imkan tanıyan anlayış, insanların neyi önemli gördüklerini ortaya çıkararak, insanlar tarafından istenilen, arzulan, ihtiyaç duyulan şeyler hakkında bilgiler sunan kavramlar olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan bazı kaynaklarda (Aslan, 2007; Özensel, 2003; 2007; Theodorson & Theodorson, 1979: 455) değerler, özel eylem ve amaçları yargılamada temel bir standart oluşturan ve bir topluluğun üyeleri tarafından güçlü duygusal bağ ile oluşmuş soyut, genelleştirilmiş davranış prensipleri olarak tanımlanmıştır. Esmer (1999) ise değerleri, iyiyi-kötüyü, doğruyu yanlışını açığa çıkaran soyut düşünceler, idealler olarak tanımlarken; Ülken (1969: 73) her toplumun sahip veya bağlı olduğu kültürünü meydana getiren inançlar, fikirler ve normlar olarak; Kuçuradi (2013) toplumda yaşayan kişilerin yaşamlarında ön planda tuttukları, yaptıkları davranışlarda ve yaşamlarında ağır basan şeyler olarak; Halstead & Taylor, (2000) davranışlara rehberlik eden ilkeler ve temel inançlar, eylemlerin iyi ya da istenilen olarak yargılandığı standartlar olarak; Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği [TÜSİAD], (1991: 3) ise değeri toplumsal hayatta, insanların ortak olarak önemsedikleri görgül içerikli olgular olarak tanımlamışlardır.

Değerler eğitiminin okullarda nasıl ve hangi yöntem-tekniikle uygulanacağına ilişkin çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımların her biri kendilerine özgü felsefi ve siyasi bir temele dayanmakla birlikte, kendilerine ait eğitimsel bir uygulama planına da sahiptirler. Bu eğitimsel uygulamalarda, öğrencilere kazandırılmak istenen değerler bazen en geleneksel yaklaşım olan telkin yaklaşımı ile kazandırılmaya çalışıldığı gibi bazen de ahlaki muhakeme yaklaşımı, değer açıklama yaklaşımı, değer analizi yaklaşımı ve gözlem yoluyla öğrenme yaklaşımı temel alınarak öğrencilere kazandırılmak istenmektedir (Akbaş, 2004; 2005; Veugelers, 2000).

Öğrencilerin yukarıda belirtilen farklı yaklaşımlar kullanılarak değerleri kazanması yapılandırmacı anlayış çerçevesinde hazırlanan sosyal bilgiler öğretim programı ile de örtüşmektedir. Bu yaklaşımlar eşliğinde kazandırılmak istenen değerlerin eğitimini çeşitli süreli yayınlar olan dergiler vasıtası ile de desteklemek mümkündür.

Türkiye’de uygulamaya konulan Eğitim Bilişim Ağı (EBA), çevrimiçi sosyal bir ağ niteliğindedir. Amacı, öğrencilerin ihtiyaç duyduğu her yerde bilgi teknolojilerini kullanarak eğitime entegre olmayı sağlamaktır. EBA içerisinde dersler, videolar, e-dergiler, sesler ve görseller gibi zengin bir içerik yer almaktadır. Öğrenciler bu içerikler vasıtasıyla eğitimdeki eksikliklerini tamamlama fırsatını yakalamaktadırlar. Öğrencilere destek olmak amacıyla oluşturulan EBA’da yer alan tüm içerikler gibi e-dergiler de hem öğrencilere önemli bir öğretim aracı olma özelliğine sahip olmakta hem de öğretim programlarında yer alan değerler eğitiminin sadece sınıflarda değil sınıf dışı ortamlarda da pekiştirilmesi noktasında onlara faydalar sunmaktadırlar (EBA, 2012).

Değerler eğitiminin yazılı metinlerde araştırılmasına ilişkin alan yazın incelendiğinde genelde çalışmaların (Akkaya, 2014; Aslan, 2016; Çelik, 2016; Gökçe, 2008; Karatay, 2007; Kardaş, 2015; Kaya, 2012; Kaymakçı, 2013; Kılcan, 2016; Kurtoğlu, 2017; Küçük, Gedik, ve Akkuş, 2014; Oran, 2015; Sever, Memiş, ve Sever, 2015; Sallabaş, 2012; Sönmez, 2011; Sönmez, 2014; Tahiroğlu, Kayabaşı ve Kayabaşı, 2013; Yıldız ve Çalışkan, 2007; Yılmaz, 2015) Türkçe dersi öğretim programı kapsamında yapıldığı ancak yapılandırmacı anlayışın ürünü olan ve değerler eğitiminin ilk yer aldığı programlardan biri olan sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında ise yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

EBA’da yer alan e-dergi hazırlayacak olan eğitimcilere değer eğitiminin kazandırılması noktasında farkındalık oluşturacağı düşünülen bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler 6 ve 7. sınıf öğretim programında yer alan ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen bilimsellik, doğal çevreye duyarlılık, sorumluluk, yardımseverlik, kültürel mirasa duyarlılık, hak ve özgürlüklere saygı, çalışkanlık, farklılıklara saygı, vatanseverlik, estetik, dürüstlük, adil olma ve barış değerlerinin EBA’daki ortaokul e-dergilerinde yer alma durumlarını belirlemektir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırmaya uygun olarak tasarlanan bu araştırmada veri toplama amacıyla doküman analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Nitel araştırma, ‘sosyal ya da beşeri bir probleme ilişkin

bireylerin veya grupların atfettiği anlamları keşfetmeye ve anlamaya yönelik bir yaklaşımdır' (Creswell, 2016). Nitel araştırma, "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" türü olarak da tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Doküman analizi ise; "belgesel gözlem", "mevcut kayıt ya da belgelerin veri kaynağı olarak sistemli incelenmesi", "belge taraması" ve "kitaplık araştırması" olarak da adlandırılmaktadır (Karasar, 2010). Doküman analizinde incelenecek veriler toplumun kendi halkını eğlendirmek, bilgilendirmek, bazen de ikna etmek için ürettiği popüler kültür evrakları olarak tanımlanabilecek belgeler ve dergiler olabilir (Merriam, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmada veri elde edilen çalışma grubu 2006-2016 yılları arasında EBA'da yayımlanan ortaokul kategorisindeki e-dergilerden oluşmaktadır. EBA'da yayımlanan toplam e-dergi sayısı 624'dür. Bu dergilerden 6 ve 7. sınıfları kapsayan e-dergi sayısı 177'dir. Çalışmada 6 ve 7. sınıflara yönelik hazırlanmış 177 e-dergi sosyal bilgiler dersinde verilecek değerler açısından incelenmiş ve aşağıdaki tabloda incelenen dergilere ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1. EBA'da incelenen e-dergiler

1. Yeşil İnci	43. Turkuaz
2. Miralay Halit Bey İlköğretim Okulu Dergisi	44. Kağızman
3. Palet	45. Atatürk'çe Edebiyat Dergisi
4. Bilgi Damlası	46. Bal peteğim
5. Atatürk İlköğretim Okulu Bülten	47. Kalem
6. Uçurtmamız	48. Başarı
7. Ahenk	49. Elma Ağacı
8. Umut	50. Teneffüs
9. Gül Bahçesi	51. Kızılot
10. Etkinlik Dergisi	52. Okul Yazar
11. Teneffüs	53. 5. Mevsim
12. Deniz Yıldızı	54. Kıvılcım
13. Gazi	55. Bizimyaka
14. Yüksek Sesler	56. Kahve Molası
15. Arkadaş	57. Teneffüs
16. Fatih'in Sesi	58. Sorgun Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu Bülten
17. Tomurcuktan Çınara	59. Farabi 'nin Sesi
18. Gül Deryası	60. Suffa
19. Ayyıldızın Sesi	61. Asırlık Çınar Dumlupınar
20. Hetifçikler	62. Nergis
21. Kırklareli Cumhuriyet Ortaokulu	63. Surun Aynası
22. İsmet İnönü Ortaokulu	64. Bölükçam
23. Karabağ Gündem	65. Uçurtma
24. Herfene	66. Nar
25. İşte Hedef	67. Kalemlik
26. Kardelen Dergi	68. Çay Molası
27. Deniz Yıldızı	69. Fenomen
28. Sosyal Düşünce	70. YBO Harmanı
29. İzzet-i İkram	71. Sevgi Çiçekleri
30. Çanakkale Cevat Paşa Ortaokulu Yıl Sonu Dergisi	72. Ekol
31. Yeni Umutlar	73. Hürriyet
32. Eyüp Sultan'a Vefa	74. Hasan Leyli
33. Koç Vizyon	75. Beyazıd'ın Şiir ve Türkü Defteri

34. İmge	76. Meşale
35. Hürriyet	77. Eğitimin Mimarı
36. Bozok	78. Ekin
37. Şelale	79. Gönül Bağı
38. Beyaz Sayfa	80. Ülkühane
39. Papatya	81. Ahmed Arif Ortaokulu Okul Dergisi
40. Keşif	82. Akif'in Sesi
41. Neşeli Çocuk	83. Beypınar' da Bir Kolej
42. Yılmaz Gençlik	84. Zeytin
85. Diriliş Sergentepe	107. Yansımalar
86. Mehmedim	108. Enko
87. Kurşun Kalemler	109. İrfan
88. Sivas Danışman Ortaokulu	110. Dipsizgöl Ortaokulu
89. Pırıldı	111. Bahar Esintisi
90. Zekice	112. Yeşilyazı
91. Cemre	113. Dörtmevsim
92. Serüven	114. Badem
93. Körpe Ruhlar	115. Şehzade
94. Gerdanlık	116. İkra
95. Alyadua	117. Harran Ortaokulu
96. Gençlik	118. Bozceylan İlk/Ortaokulu
97. Aralıktan Yükselenler	119. İmambakır Times
98. Tuğ	120. Sehrince İlk/Ortaokulu
99. İz	121. Yağmız Kuyusu
100. Eskiharran İlkokulu ve Ortaokulu	122. Cezve
101. Dumlupınar Ortaokulu	123. Gülen
102. Mustafa Sökmen Ortaokulu Dergisi	124. Fatih
103. Çevrimiçi Gaziantep	125. Sakarya'da Gündoğdu
104. Gökkuşağı	126. Kastamonu Bülten
105. Tohum	127. Döğer İmam Hatip'in Sayfaları
106. Bilgi Ağacı	128. Ahmet Demir İlk ve Ortaokulu 2015-2016 Sezonu Okul Dergisi

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri doküman incelemesi tekniği ile toplanmıştır. EBA'da yer alan ortaokul kategorisindeki 177 e-dergi tek tek incelenerek veriler elde edilmiştir. EBA'da yayımlanan e-dergilerde, sosyal bilgiler öğretmenlerinin yazıları ile 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin yazı ve şiirleri değerlendirilmiştir. Diğer branş öğretmenlerinin yazı ve şiirleri değerlendirme dışında tutulmuştur.

Doküman analizi tekniğiyle verilerin incelenmesi üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada çalışma grubundaki e-dergilere EBA veri tabanından ulaşılmıştır. İkinci aşamada ortaokul e-dergileri 2006 yılından başlayarak 2016 yılına doğru incelenmiştir. Üçüncü aşamasında ise e-dergilerin analiz birimini oluşturan sözcük, tema, karakter-kişi cümle-paragraf ve içerik, 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde verilecek bilimsellik, farklılıklara saygı, kültürel mirasa duyarlılık, estetik, doğal çevreye duyarlılık, vatanseverlik, sorumluluk, çalışkanlık, dürüstlük, hak ve özgürlüklere saygı, adil olma, yardımseverlik ve barış değerleri kategorilerine göre incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel analiz tekniklerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2006) göre betimsel analiz tekniğinde, elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenmesi ve yorumlanması vardır. Ayrıca

elde edilen veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar kullanılarak da sunulmaktadır. Öte yandan betimsel analizde araştırmaya konu olan veriden yapılan doğrudan alıntılara sıkça yer verilmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmada kullanılan veri kaynağının analizi sonucunda ulaşılan sonuçlar betimsel bir biçimde sunulmuş ve incelenen dergilerdeki kısımlardan aynen alıntılar yapılarak bulgular kısmı oluşturulmuştur.

BULGULAR

Tablo 2. EBA’da yayımlanan e-dergilerin 6 ve 7. sınıfta verilecek değerler açısından incelenmesine ilişkin betimsel analiz sonuçları:

6. sınıfta verilecek değerler			7. sınıfta verilecek değerler		
DEĞERLER	f	%	DEĞERLER	f	%
Bilimsellik	41	9,19	Farklılıklara saygı	16	3,02
Kültürel mirasa duyarlılık	47	10,54	Estetik	168	31,38
Doğal çevreye duyarlılık	139	31,17	Vatanseverlik	199	37,62
Sorumluluk	27	6,05	Bilimsellik	41	7,75
Çalışkanlık	80	17,94	Dürüstlük	22	4,16
Hak ve özgürlüklere saygı	46	10,31	Adil olma	7	1,32
Yardımseverlik	66	14,80	Barış	78	14,74

EBA’da yer alan e-dergilerin 6 ve 7. sınıflarda verilecek olan 13 değer açısından incelenmesi sonucu elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur. Elde edilen bulgulara göre altıncı sınıfta verilecek olan değerlerden en yüksek olanı (%31,17) *doğal çevreye duyarlılık* değeridir. En düşük olanı ise (%6,05) *sorumluluk* değeridir. Yedinci sınıfta verilecek olan değerlere ilişkin bulgular incelendiğinde en yüksek olan (%37,62) *vatanseverlik* değeri iken en düşük olan ise (%1,32) *adil olma* değeridir.

6. Sınıfta Verilecek Değerler:

Bilimsellik

EBA’ da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *bilimsellik* değerinin yüzdesi 9,19 olarak tespit edilmiştir. Bilimsellik değeri, e-dergilerde Tübitak projeleri ve değerler eğitimi ile ilgili yazılar yoluyla öğrencilere sunulmuştur. 2016 yılı Ocak ayı “Şelale” dergisinde değerler eğitimi kapsamında sunulan örnek metin aşağıdaki gibidir.

Okul Projesi: Çözümün Parçasıyım

Projenin Özeti: Öğrenciler yaşadıkları çevrede çeşitli sosyal sorunlarla karşılaşır. Bu sorunlar trafik problemleri, çevre kirliliği (hava, su, gürültü, görüntü kirliliği, erozyon), hayvan hakları ihlalleri, sağlık sorunları, açlık, yoksulluk, israf, internet ve iletişim sağlığı, küresel ısınma vb. sorunlardır. Toplum hayatında mevcut sorunların bir anda çözülebilmesini beklemek doğru değildir. Ancak öğrencilerde bu sorunlar hakkında farkındalık oluşturmak elimizdedir. Sorunları belirleyerek çözüm yolları aramalarında rehberlik etmek ve sorunun değil çözümün birer parçası olmalarına imkân sağlamak görevimizdir. Proje gönüllü öğretmenlerin rehberliğinde gönüllü öğrencilerin aktif çalışmalarıyla yürütülecektir. Farklı zamanlarda toplantılar yapılarak çözüm üretilecek toplumsal sorunlardan biri belirlenecek ve

çözümüne yönelik faaliyetler planlanacaktır. Yapılacak tüm faaliyetler öğrencilerin seviyesine uygun, işlevsel, etkin, çözüm odaklı, yaygın eğitim yöntemi ile ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilecektir. Öğrencilerin enerjisini toplumsal faydaya dönüştürmeyi amaçlayan proje ile gençler toplum yararına çalışmayı, üretmeyi ve ürettiklerini toplumla paylaşmayı öğrenerek eğitimlerine ve geleceklerine katkı sağlayacaklardır.

Kültürel mirasa duyarlılık

EBA’da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *kültürel mirasa duyarlılık* değerinin yüzdesi 10,54 olarak tespit edilmiştir. Kültürel mirasa duyarlılık değeri, e-dergilerde okul gezilerinin düzenlenmesi neticesinde yazılan yazılarla öğrencilere sunulmuştur. 2015 yılı Mayıs ayı “Turkuaz” dergisinde Tarih Defteri yazısı ile sunulan örnek metin aşağıdaki şekilde yer almaktadır.

Anadolu’nun tarihi coğrafyasında geçmişten günümüze insanlığın kültür mirasını ki bunlar arasında höyükler, akropoller (Yukarı kent), sütunlu yollar, heykeller, duvar kabartmaları, su kemerleri, vazolar, maden işçiliği örnekleri, kervansaraylar, medreseler, kümbetler, türbeler, camiler, çini ve ahşap sanatı gibi seçkin eserleri yaşadığımız çevrede ve müzelerimizde görmek mümkündür. Bizlere düşen önemli görevler arasında tarihimizi iyi öğrenmek yer almalıdır. Geçmişimiz bizim için bir hafıza niteliğindedir. Bu nedenle toplumların daha önceki yaşantılarını bilmeleri ve bunlardan ders çıkarmaları ileriye görmelerinde önemli bir adımdır. Toplumsal yaşamın bir gerekliliği olarak meydana getirilen maddi ve manevi kültür öğelerini tanımak ve onları korumak gelecek kuşaklar için vazgeçilmez bir tarih bilincini oluşturmaktadır.

Doğal çevreye duyarlılık

EBA’da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *doğal çevreye duyarlılık* değerinin yüzdesi 31,17 olarak tespit edilmiştir. Doğal çevreye duyarlılık değeri, e-dergilerin içerisinde en çok Yeşil İnci dergisindeki yazılarla öğrencilere sunulmuştur. 2007 yılı Mayıs ayı “Yeşil İnci” dergisindeki Yeşil Bozburun yazısı ile sunulan örnek metin aşağıdaki gibidir.

Boz burunu yeşil burun yapmak için elimizden geleni yapacaktık. Fidanları dikerken onları incitmemeye özen gösteriyorduk. Bildiğiniz gibi bir ağaç on iki insanın oksijenini üretir ve bu yüzden bize verdiği yararları göz önünde bulundurarak onları daha bir özenle diktik. Ağaçlar; kullandığımız kâğıttan tutun da yaşamımızın bir parçası olan aldığımız oksijene kadar bizlere birçok şeyi sağlıyor. Ormanları korumak bizlerin elinde.

Sorumluluk

EBA’da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *sorumluluk* değerinin yüzdesi 6,05 olarak tespit edilmiştir. Sorumluluk değeri, öğrenci yazıları ve hikâyeler şeklinde öğrencilere sunulmuştur. 2007 yılı Mayıs ayı “Kalemlik” dergisindeki Sorumluluk ve Başarı adlı yazı 7. sınıf öğrencisi tarafından yazılmıştır. Sunulan örnek metin aşağıdaki gibi sunulmuştur.

Sorumluluk insanın istese de istemese de yapmak zorunluluğunda olduğu işlerdir. İnsanlar bunu okul hayatından önce çocukluk çağlarında öğrenirler. Mesela dışarı çıktığında annen akşam ezanına kadar vaktin olduğunu söyler, buna uymak bir zorunluluktur ya da ödev ve derslerini tekrar etmek gibi şeyler sorumluluklarımızdandır. Sorumluluklarımızı bilmeli ve onlardan sıkılmamalıyız.

Çalışkanlık

EBA’da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *çalışkanlık* değerinin yüzdesi 17,94 olarak tespit edilmiştir. Çalışkanlık değeri, öğrenci başarıları, çalışkanlık ile ilgili yazılar ve özlü sözler şeklinde öğrencilere sunulmuştur. 2015 yılı Mayıs ayı “Bölükçam” dergisindeki Her Sorun Bir Fırsattır adlı yazı ile sunulan örnek metin aşağıdaki gibi sunulmuştur.

Engelleri aşmak ve her sorunu bir fırsat olarak görmek, aslında her şeyin bakış açımızda kilitlendiğinin bir göstergesidir. Güzel ve olumlu bakıp biraz gayret gösterince her şey rayına oturuyor, sadece biraz sabır biraz merak biraz gayretle çok şeyin üstesinden gelebiliyor insanoğlu. Bir işi başarmak için gereken en önemli özellik; sabırla çalışmaya devam etmektir. Ampülü bulmak için binlerce deney yapan ve asla vazgeçmeyen en sabırlı ve en üretken bilim adamlarından biri olan Edison, bu önemli gerçeği şu sözlerle ifade ediyor. "Dehanın yüzde 1'i ilham, yüzde 99'u terdir."

Hak ve özgürlüklere saygı

EBA'da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *hak ve özgürlüklere saygı* değerinin yüzdesi 10,31 olarak tespit edilmiştir. Hak ve özgürlüklere saygı değeri, okul temsilcisi seçimleri ile ilgili yazılar ile öğrencilere aktarılmıştır. 2013 yılı Kasım ayı "Kırklareli Cumhuriyet Ortaokulu" dergisindeki Okul Başkanımızı Seçtik adlı yazı ile sunulan örnek metin aşağıdaki gibi sunulmuştur.

Okulumuz rehber öğretmenini Gülay SEZGİN başkanlığında okul başkanı seçimleri için toplantı yapıldı. Toplantıda bir hafta propaganda yapılmasına karar verildi. Temsilciler okulumuz bahçesinde konuşmalarını yaptılar. Bunun sonucunda öğrenciler okulumuzun çok amaçlı salonunda kapalı oy ile okul başkanını seçti.

Yardıms severlik

EBA'da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *yardıms severlik* değerinin yüzdesi 14,80 olarak tespit edilmiştir. Yardıms severlik değeri, 2011 yılı Kasım ayı "Umut" dergisinde aşağıdaki yazı ile öğrencilere sunulmuştur.

Okulumuz öğretmenlerinden Refik KÖKER öncülüğünde engelli vatandaşlarımıza umut olmak için bir kampanya hazırlandı. Kampanya öncüsü öğretmenimiz; "Engellilerle Dayanışma Kulübü üyelerimiz ile yaptığımız görüşme sonucu bu projeyi okulumuzda başlattık. Bu kampanya sayesinde hem öğrencilerimizin yardımlaşma duygusu kuvvetlenecek hem de engelli vatandaşlarımızın bir sıkıntısı ortadan kalkacak. Öğrencilerimiz olanca gücüyle kapak toplayıp kampanyaya destek oluyor. Bu beni hem mutlu ediyor hem de kampanyanın başarılı olacağı düşüncemi güçlendiriyor." dedi. Gazete ekibi olarak kendisine teşekkür ediyor ve öğrencilerimizi bu kampanyaya destek vermeleri için göreve davet ediyoruz.

7. Sınıfta Verilecek Değerler

Farklılıklara saygı

EBA' da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *farklılıklara saygı* değerinin yüzdesi 3,02 olarak tespit edilmiştir. Farklılıklara saygı değeri, 2015 yılı Mayıs ayı "Başarı" dergisinde aşağıdaki yazı ile öğrencilere sunulmuştur.

Dünyanın bütün renkleri bir gün bir araya toplanmışlar ve hangi rengin en önemli, en özel olduğunu tartışmaya başlamışlar: YEŞİL demiş ki: "Elbette en önemli renk benim... Ben hayatın ve umudun rengiyim... Çimenler, ağaçlar, yapraklar için seçilmişim... Şöyle bir yeryüzüne bakın, her taraf benim rengimle kaplı..." SARI söz almış: "Siz, dalga mı geçiyorsunuz? Ben bu dünyaya sıcaklık veren rengim... Güneşin rengiyim... Ben olmazsam soğuktan donarsınız hepiniz." MAVİ hemen atılmış: "Sen sadece yeryüzünün rengisin... Ya ben? Ben hem gökyüzünün hem denizin rengiyim. Gökyüzünün mavisi insanlara huzur verir ve huzur olmadan siz hiçbir işe yaramazsınız." TURUNCU onun sözünü kesmiş: "Ya ben? Ben sağlık ve direncin rengiyim... İnsan yaşamı için gerekli vitaminler hep benim rengimde bulunur... Portakalı, havucu düşünün... Ben pek ortalarda görünen bir renk olmayabilirim ama güneş doğarken ve batarken gökyüzüne o güzel rengi veren de benim unutmayın." MOR ayağa kalkmış:

"Hepinizden üstün benim... Ben asalet ve gücün rengiyim. Bütün krallar, liderler beni seçmişlerdir... Ben otorite ve bilgeliğin rengiyim, insanlar beni sorgulamaz, dinler ve itaat ederler." KIRMIZI daha fazla dayanamamış: "Ben hepinizden üstünüm!!! Ben kan rengiyim! Kan olmadan hayat olur mu? Ben tehlike ve cesaretin rengiyim!!! Savaşın ve ateşin rengiyim!! Aşkın ve tutkunun rengiyim! Bensiz bu dünya bomboş olurdu." Ve bütün renkler hep bir ağızdan kavgaya tutuşmuşlar... Her biri diğerini itip kakıyor: "En büyük benim!" diyor... Derken... Bir anda şimşekler çakmış ve yağmur damlacıkları gökten düşmeye başlamış... Bütün renkler neye uğradıklarını şaşırılmış, korkuyla birbirlerine sarılmışlar... Ve yağmur'un sesi duyulmuş... "Sizi aptal renkler!.. Bu kavganızın anlamı ne, bu üstünlük çabanız neden? Siz bilmiyor musunuz ki her birinizin farklı bir görevi var, hepiniz birbirinizden farklısınız ve her biriniz kendinize özelsiniz... Şimdi el ele tutuşun ve bana gelin."

Estetik

EBA' da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *estetik* değerinin yüzdesi 31,38 olarak tespit edilmiştir. Estetik değeri, en fazla öğrenci şiirlerinde vurgulanmıştır. 2016 yılı Aralık ayı "Zekice" dergisinde, öğrenci şiirinden bir örnek sunulmuştur.

Bugünümüzün ışığı sensin,
Yarınımızın umudu sensin,
Seninle filizlenen bu güller,
Hiç solmayacak bilesin.

Vatanseverlik

EBA' da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *vatanseverlik* değerinin yüzdesi 37,62 olarak tespit edilmiştir. Vatanseverlik değeri, 2010 yılı Mayıs ayı "Bilgi Damlası" dergisinde, öğrenci yazısından bir örnek verilerek sunulmuştur.

Çanakkale Savaşı, dünya tarihini değiştiren büyük savaşlardan biridir. Onlarca devletin son teknolojiyle yapılmış silahlarına karşı, Anadolu insanı yaklaşık 253.000 şehit vererek Türk milletinin gururunu İtilaf Devletleri'ne karşı korumasını bilmiştir. Eşi görülmemiş bir galibiyet göstererek en kıymetli değerlerinin din, vatan, namus ve bayrak olduğunu kanıtlamıştır. Atalarımızın da dediği gibi "Zaferin büyüklüğü savaşın çetinliğiyle ölçülür." Türk milleti de savaşın çetinliği ile zaferin büyüklüğünü ölçmüş, savaşın çetinliğini dökülen binlerce şehidin kanyıyla tarihe altın harflerle yazmış, zaferin büyüklüğü de bununla ispatlanmıştır.

Bilimsellik

EBA' da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *bilimsellik* değerinin yüzdesi 7,75 olarak tespit edilmiştir. Bilimsellik değerinin, 2014 yılı Haziran ayı "Karabağ Gündem" dergisinde, Türk Dünyası Bilim Olimpiyatı adlı yazı ile sunulan örnek metin aşağıdaki gibidir.

Genç beyinleri düşünmeye, gözlem yapmaya, merak etmeye, merak ettiklerini araştırmaya teşvik etmek amacıyla Eskişehir'de Türk Dünyası Bilim Olimpiyatları düzenlendi. Öğrencilerimizin yaptıkları projeler, Türkiye'de TRT AVAZ veya Türk Dünyasındaki ulusal televizyonlarda "Küçük Eller, Büyük İşler" ismi ile yayınlandı. Bu sayede Türk Dünyası ülkelerinde okuyan öğrencilerin, bilim ve teknoloji alanında proje üretmeleri, buluş ve tasarım alanında yeni ve özgün projelere imza atmaları, çocuklarımızın bu alanda yeni düşünce ve fikirlere sevk etmek ve bu sayede Türk Dünyası'na genç mucitler kazandırmak hedefleniyor. Türk Dünyası Bilim Olimpiyatları'nın dönüşümlü olarak, kültür başkentlerinde yapılması ile Türk Dünyası ülkelerine; bilimde, fende ve yeni teknolojilerde gelişmesini katkı sağlayacak.

Dürüstlük

EBA’ da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *dürüstlük* değerinin yüzdesi 4,16 olarak tespit edilmiştir. Dürüstlük değeri, en fazla özlü sözler ve öğrenci yazıları ile dergilerde yer almıştır. 2016 yılı Ocak ayı “Şelale” dergisinde öğrenci yazısından alınan örnek metin aşağıdaki gibidir.

Dürüstlük bir erdemdir. Herkesin sahip olması gereken ama sahip olamadığı bir erdem... Peki dürüst bir insan nasıl olur? Etrafımızda "dürüst" diye düşündüğümüz kişiler nasıl özellikler taşıyor. Dürüst bir insan sözünde ve hareketinde doğruluktan ayrılmayan özü sözü bir insandır. Dürüst insan, doğru ve yalansızdır. İyi kalpli ve sevecendir. Kimseye haksızlık yapmaz, haksızlığa da meydan vermez. Haksızlıklar karşısında dimdik durur. Kendisi haksız olduğunda da bunu açık yüreklilikle kabullenir. Hatalarının arkasında durmasını bilir. Asla iki yüzlü olmaz, iki yüzlülerde de dost olmaz. Başkasının arkasından konuşup dedikodusu yapmaz. Efendiliğini her zaman korur, kendinden çok başkalarını düşünür. İnsanların iyiliği için mücadele eder. Dürüst insan karıncaya bile zarar vermekten korkan, merhametli, hoşgörülü, başkalarının görüşlerine daima saygılı insandır.

Adil olma

EBA’ da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *adil olma* değerinin yüzdesi 1,32 olarak tespit edilmiştir. Adil olma değeri, e-dergilerde çok fazla yer almamıştır. Genel olarak özlü sözler ve tarihte önemli şahsiyetlerin hayatlarından kesitlerde bu değer vurgulanmıştır. Adil olma değeri, 2016 yılı Nisan ayı “İrfan” dergisinde Abdülhamit Han yazısında yer almıştır. Bu örnek metin aşağıdaki gibidir.

Hiç kimsenin rızına engel olmaz gerekli gördüğü yerlerde mutlaka haksız uygulamalara müdahale ederdi, yurt dışına kaçan veya sürgüne gönderilen siyasî muhaliflerine dahi maaş bağladığı malumdur.

Barış

EBA’ da yer alan e-dergilerin incelenmesi neticesinde *barış* değerinin yüzdesi 14,74 olarak tespit edilmiştir. Barış değeri e-dergilerde öğrenci şiirleri, hikâyeler ve önemli şahsiyetlerin fikirleri ile yer almıştır. Barış değerinin, 2016 yılı Mayıs ayı “Ülkühane” dergisinde Atatürk ve Dünya Barışı adlı yazıdan sunulan örnek metni aşağıdaki gibidir.

İnsan bağlı bulunduğu ulusun varlığını ve mutluluğunu düşündüğü kadar bütün ulusların dirlik ve gönencini de düşünmeli, kendi ulusunun mutluluğuna ne denli değer veriyorsa, bütün dünya uluslarının mutluluğuna da o denli değer vermelidir; çünkü dünya uluslarının mutluluğuna çalışmak, başka yoldan kendi dirlik ve mutluluğunu sağlamaya çalışmak demektir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’de 2005 yılında yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programının yapısını oluşturan öğelerin başında değerler gelmektedir. Değerler 6 ve 7. sınıfta doğrudan verilecek 13 değer olarak konu alanlarına göre belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmada EBA’da yayımlanan e-dergiler, öğretilmesi öngörülen 13 değer açısından incelenmiştir. Bu çalışma neticesinde 6. sınıfta e-dergilerde en fazla doğal çevreye duyarlılık değeri yer almıştır. Bu e-dergiler içerisinde en fazla Yeşil İnci dergisinde doğal çevreye duyarlılık değeri işlenmiştir. Diğer dergilerde ise bu değer okul bahçesine fidan dikme, çevresel atıklar gibi yazılarla ifade edilmiştir. İkinci olarak e-dergilerde çalışkanlık değeri yer almıştır. Çalışkanlık değeri, e-dergilerde öğrenci başarılarının yayımlandığı ve çalışkanlık değerini vurgulayan yazılar ile öğrencilere sunulmuştur. Üçüncü olarak yardımseverlik değeri e-dergilerde yer almıştır. Bu değer daha fazla Kızılay, İHH ve diğer sosyal projeler aracılığı ile öğrencilere sunulmuştur. Dördüncü

olarak kültürel mirasa duyarlılık değeri yer almaktadır. Bu değer e-dergilerde daha çok okul gezileri kapsamında müze ziyaretlerinin yapılması sonucunda paylaşılan yazılarda yer almıştır. Beşincisi olarak hak ve özgürlüklere saygı değeri e-dergiler aracılığıyla öğrencilere kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu değer EBA'da yayımlanan e-dergilerde okul temsilcisi seçimlerinin yer almasıyla işlenerek değer kazandırmayı amaçlamaktadır. Altıncı olarak bilimsellik değeri e-dergilerde Tübitak projeleri ile ilgili yazılarda vurgulanmıştır. Son olarak e-dergilerde en az yer alan sorumluluk değeri öğrencilerin zamanı planlı kullanmasını ve derslerinin sorumluluğunu almasını içeren metinler ile öğrencilere kazandırılmaya çalışılmıştır.

Öte yandan EBA'da yayımlanan e-dergiler incelendiğinde, 7. sınıfta verilecek değerler içerisinde en fazla vatanseverlik değeri yer almıştır. Vatanseverlik değeri daha çok Çanakkale Zaferi, 18 Mart ve Kurtuluş Savaşı ile ilgili yazı ve şiirler ile öğrencilere sunulmuştur. İkinci olarak estetik değeri en fazla öğrenci şiirlerinde görülmektedir. Üçüncü olarak barış değeri öğrencilere yazı ve şiirlerde sunulmuştur. Dördüncü olarak bilimsellik değeri altıncı sınıflarda da ifade edildiği üzere Tübitak projeleri ile öğrencilere kazandırılmaya çalışılmıştır. Beşinci olarak dürüstlük değeri daha çok hikâye tarzındaki yazılar ile özlü sözler şeklinde öğrencilere sunulmuştur. Altıncı olarak farklılıklara saygı değeri özel eğitim öğrencileri ile ilgili farkındalık kazandırma ile sınıf ortamındaki farklı görüş ve düşünceye saygıyı kazandırmayı amaçlayan yazılar ile sunulmuştur. Yedinci ve en az vurgulanan değer ise adil olma değeridir. Bu değer ise özlü sözler ve önemli şahsiyetlerin hayatlarından sunulan kesitlerde yer almıştır.

EBA'da yayımlanan e-dergilerin incelenmesi ile elde edilen bulgulardan hareketle 6. sınıfta verilecek değerlerin e-dergilerde yer alma oranları 7. sınıfta yer alan değerlere oranla daha azdır. Bu durum değerler eğitim faaliyetinin tüm sınıflarda aynı ya da benzer oranda yer alma gerekliliği ile çelişmektedir. Bu çelişki altıncı sınıfta doğrudan verilmesi planlanan değerlere hitap edecek yeterince e-derginin olmaması ile açıklanabilir. Ancak günümüz öğretmenlerinin bilgi iletişim teknolojilerinden eskiye oranla daha fazla yararlandığı bilinmektedir (Baydaş, Gedik ve Göktaş, 2013). Öğretmenler tarafından bilgi iletişim teknolojilerinin eskiye oranla daha fazla başvurulan ve yararlanılan bir ortam olması, EBA'nın değerler eğitimi için tüm sınıflara hitap edecek şekilde daha fazla içeriği sahip olmasını gerekli kılmaktadır. Çünkü öğretmenlerin her sınıf düzeyinde değerler eğitimi için istedikleri herhangi bir değere ilişkin kolayca kaynak bulabilmesi değerler eğitiminin gerçekleşmesinde kolaylık sağlayacaktır.

Öte yandan EBA'daki e-dergilerde 6 ve 7. sınıfta yer alan doğrudan verilecek değerlere hitap eden içeriğin bazı değerler etrafında yoğunlaşırken bazı değerlerde birkaç içeriğin bulunması o değere önem verilmediğini akıllara getirmektedir. Sosyal bilgiler öğretiminde değerler eğitimi faaliyeti için her bir değer aynı oranda önemlidir. Bu bağlamda e-dergilerdeki içeriğin belli değerler etrafında şekillenmesi doğru değildir. EBA'nın içeriğine ilişkin bu durum Altın ve Kalelioğlu (2015) tarafından yapılan çalışmada da tartışılmıştır. Çalışmadaki katılımcılar EBA'nın faydalı olduğunu ancak içeriklerin öğretim programları ile paralel gitmesi gerektiğini, içeriklerin sık sık güncellenmesi gerektiğini ve site içerisindeki materyal sayısının yeterli olmadığını ifade etmişlerdir.

Ayrıca çalışma kapsamında incelenen e-dergilerin değerler eğitimi dergisi olarak nitelendirilmesine rağmen, sadece Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi kapsamında kazandırılması öngörülen değerlere yer vermesi, buna karşın Sosyal Bilgiler dersi kapsamında ön görülen değerlere yer verilmemesi bir eksiklik olarak görülebilir. 2005 yılında uygulamaya konulan öğretim programlarına bakıldığında sosyal bilgiler dersi programı değerler eğitimi faaliyeti için başat bir ders programı konumundadır. Bu program yoluyla gerçekleştirilmesi

planlanan değerler eğitimiyle çağın gerekliliklerine uygun bireyler yetiştirilmek amaçlanmaktadır.

Eğitim bilişim ağında yer alan e-dergilerin değerler eğitimi faaliyeti açısından bütün değerlere benzer oranda yer verecek şekilde düzenlenmesi; değerler eğitimi hedeflenerek EBA'ya yüklenecek e-dergilerin sadece belli bir derse değil bütün dersleri kapsayacak şekilde tasarlanmış olması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleştirme derecesinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akbaş, O. (2005). *Değer öğretiminde yeni yaklaşımlar*. İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu (6-7. Sınıflar), Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Akkaya, N. (2014). Keloğlan masallarında yer alan değerlerin incelenmesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 2, Sayı: 2/1: 312-324. Doi Number: <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.170>
- Altın, H. M. ve Kalelioğlu, F. (2015). Fatih projesi ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri, *Başkent University Journal of Education*, 2(1), 89-105.
- Aslan, R. (2007). *Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim birinci basamaktaki öğrencilerin temel bilgi, beceri ve değerleri kazanma düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Aslan, A. (2016). Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerindeki değer eğitimi unsurlarının incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı.
- Baydaş, Ö., Gedik, N. ve Göktaş, Y. (2013). Öğretmenlerin bilişim teknolojileri kullanımı: 2005-2011 yıllarının karşılaştırılması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 41-54.
- Creswell, J. W. (2016). *Araştırma deseni* (S. B. Demir, Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çelik, S. (2016). Necdet Neydim'in çocuk edebiyatı eserlerinde değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Eğitim Bilişim Ağı [EBA]. (2012). 9 Şubat 2018 tarihinde <http://www.eba.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Erdem, A. R. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur: Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(4), 55-72.
- Esmer, Y. (1999). *Devrim, evrim, statüko: Türkiye'de sosyal, siyasal, ekonomik değerler*. İstanbul: TESEV. Web:<http://www.tesev.org.tr/Upload/Publication/9e4ae17d-57f5-40cd-a18d-b3ff01bc19cf/TESEV%20T%C3%9CRK%C4%B0-%20VESOSYAL%20VAKIFLAR.pdf>, adresinden 28 Ocak 2013 tarihinde edinilmiştir.
- Gökçe, B. (2008). Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi ve öykülerin Türkçeye katkısı. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Halstead, J. M. & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*. 30(2). 169-202.
- Hökelekli, H. ve Gündüz, T. (2007). Üstün yetenekli çocukların değer yönelimleri ve eğitimleri. İçinde, R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Ş. Arslan ve M. Zengin (Ed.), *Değerler ve eğitimi uluslararası sempozyumu*. İstanbul: DEM. ss. 371-396.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (21. Baskı). Ankara: Nobel.
- Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475.
- Kardaş, M. N. (2015). Orhun Abidelerinin Türkçe Öğretiminde Değer Aktarımı Açısından Önemi II: Kül Tigin Abidesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 133-149.
- Kaymakçı, S. (2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebi türlerin kullanım durumu. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 230-255.

- Kaya, M. (2012). Emine Işınsoy'un romanlarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Kılcan, B. (2016). Ignác Kúnos'un kırk dört Türk peri masalı adlı eserinin Değerler açısından incelenmesi. *Turkish Journal of Education*, 5(3), 82-94. DOI: 10.19128/turje.17633
- Kuçuradi, İ. (2013). *İnsan ve değerleri* (5. Baskı). Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Kurtoğlu, F. S. (2017). Âşık Veysel'in şiirlerini değerler eğitimi açısından okumak, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 83, 101-123.
- Küçük, B., Gedik, F. ve Akkuş, Z. (2014). Masal kitaplarının 6. sınıf sosyal bilgiler değerleri perspektifinden analizi, *Turkish Studies*, 9(2), 1071-1087.
- Merriam, S. B. (2013). Araştırmanın desenlenmesi ve örneklem seçimi (Çev. S.Turan ve D.Yılmaz), S. Turan (Çev. Ed.), *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*, Ankara. Nobel. ss.55-82.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6 - 7. sınıflar öğretim programı ve kılavuzu (Taslak Basım)*. Ankara: MEB Yayınevi.
- Oran, G. (2015). Yalvaç Ural'ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 217-239.
- Özensel, E. (2007). Liseli kız ve erkek öğrencilerin değer yargıları ve Türk toplumunun temel toplumsal kurumlarına bakış açıları. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Ş. Arslan ve M. Zengin (Ed.), *Değerler ve eğitimi uluslararası sempozyumu*. İstanbul: DEM. ss. 743-769.
- Sallabaş, M. E. (2012). Ömer Seyfettin hikâyelerinin Türkçe öğretiminde değer aktarımı bakımından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(8), 59-68.
- Sever, E., Memiş, A. ve Sever, S. (2015). Pertev Naili Boratav'ın zaman zaman içinde masal kitabının değerler açısından incelenmesi, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (21-23 Mayıs 2015) Özel Sayısı*, 246-263. Doi: 10.14686/BUEFAD.2015USOS0zelsayi13214
- Sönmez, Ö. F. (2014). Atasözlerinin sosyal bilgiler programındaki değerler açısından incelenmesi, *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 6(2), 101-115.
- Sönmez, H. (2011). Reşat Ekrem Koçu'nun çocuklar için yazdığı eserlerde değer eğitimi ve Türkçe. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Şen, Ü. (2007). *Millî eğitim bakanlığının 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eser yoluyla Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tahiroğlu, M., Kayabaşı, O. A. ve Kayabaşı, R. G. (2013). Türk halk masallarının öğrencilerin insani değerlere yönelik tutumlarına etkisi, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi* 6(4), 477-495. DOI number: <http://dx.doi.org/10.5578/keg.551>
- Theodorsan, G.A. & Theodarsan, A. (1979). *A modern dictionary of sociology*. New York: Barnes & Noble.
- TÜSİAD (1991). *Türk toplumunun değerleri*. İstanbul: Boyut.
- Ülken, H. Z. (1969). *Sosyoloji sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Veugelers, W. (2000). Different ways of teaching values, *Educational Review*. 52(1), 37-46.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yıldız, M. ve Çalışkan, H. (2007). Tarihi bir olayın sosyal bilgiler dersinde değer öğretiminde kullanılmasına yönelik örnek bir uygulama. *Kök Araştırmalar*, 9(2), 119-128.
- Yılmaz, F. (2015). Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi'nin değer eğitimi açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.